

Belvizek kialakulása:

A talajok legfelső (0-20 cm-es) rétegének nedvességtartalma október végén az egy hónappal korábbi állapothoz viszonyítva növekedett. A nedvességtartalmat jellemző telítettségi értékek a megyében 80-95% között alakultak. A 20-50 cm-es mélységben már csak 68-95% között alakult. A továbbra is tartó csapadékos időjárás és az éjszakai fagyok hatására a beszivárgás lelassult, így megjelentek a mélyfekvésű területeken az előntési foltok.

Belvíz azért keletkezik, mert a talaj vízbefogadó képességét a lehulló eső, vagy a hóolvadásból származó víz, illetve a környező területekről odafolyó víz mennyisége meghaladja, vagy a talajvíz káros mértékben megemelkedik. Az előzőek alapján a belvíz kialakulását elsősorban meteorológiai, domborzati és talajtani viszonyok határozzák meg.

A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény VI. fejezete A vizek kártételei elleni védelem és védekezés 16. § (1) tartalmazza, hogy „A vizek kártételei elleni védelem érdekében szükséges feladatok ellátása az állam, a helyi önkormányzatok, illetve a károk megelőzésében vagy elhárításában érdekeltek kötelezettsége.”

(6) A vizek kártételei elleni védelem érdekében szükséges állami vagy helyi önkormányzati feladatkörbe nem tartozó tevékenységek ellátása az érdekelt tulajdonosok, illetve az ingatlant egyéb jogcímen használók feladata.

Elsősorban a területek fekvése, a területi adottságok miatt kell csapadékos időszakokban a területen megjelenő vízborítással megküzdeniük a gazdálkodóknak. Sokszor a tájrészlet megnevezése is tükrözi, hogy a víz jelenléte mindig is hozzátartozott a problémás földrészelethez. Gyakori, hogy több éves száraz időjárás esetén felszántják a korábban rét, nádas, vízállásos területet, és később még a földhivatali nyilvántartásokban is átvezetetik szántóvá. Ezt követően mikor megváltoznak a vízháztartási körülmények, ezeken a területeken azonnal megjelenik a felszíni vízborítás, ami ellehetetleníti a további művelést.

A problémát a gazdálkodóknak először a környezetükben kell megvizsgálniuk, mit tehetnek annak érdekében, hogy a kárelhárításra megoldást találjanak. A vízkárok megelőzése, mérséklése csupán az egyéni érdekek követésével nem lehet eredményes. Nem egyszer előfordult, hogy az alsóbb rendű csatornába azért folyt vissza a víz, mert az elzárószerkezeteket ismeretlenek megrongálták, kidöntötték.

Javaslatok a belvízkárok megelőzésére:

A felszínen megjelenő belvizes foltok sok esetben megelőzhetőek lennének a szakszerű művelési módok alkalmazásával.

Az eső és az esetleges előntések miatt eliszapolt és a mechanikai hatások következtében (főként a talajművelő gépek kerekei nyomán) összetömődött talajt talajműveléssel levegőssé kell tenni.

Forgató talajműveléssel a leromlott szerkezetű feltalaj felcserélhető a jó szerkezetű alsó szinttel.

A szántásban elfogadott szabály, hogy mélységét – az eketalpréteg megszüntetése végett – évenként változtatni kell. A mélyszántás 20-40 cm mélységig, az addig művelt rétegnél mélyebben végzett szántás, a mélylazítás pedig már 80 cm mélységig kiterjed.

A jelenlegi kisgazdák talajművelési tevékenységében ezeknek a szabályoknak az alkalmazása nem túl elterjedt. Pedig a talaj víztároló kapacitása is jelentősen megnő ennek a művelésnek köszönhetően és a sekély szántás alatt sem alakul ki egy vízzáró réteggé viselkedő „eketalp”.

A meliorált területek víztelenítését az e célból megépített meliorációs szivattyútelepek hivatottak megoldani, melyek nagy része a megyében jelenleg üzemképtelen, pedig a területek ezek megvalósításával váltak biztonságosabban művelhetővé. A mély részeken a belvizek esetleg felszíni előntéseket okozhatnak, mivel így ezek kisebb zárt öblözetek, zárványterületek, ahonnan csak szivattyús átemeléssel lenne levezethető a víz. A lejtési viszonyok ezeken a területeken nem teszik lehetővé a gravitációs vízlevezetést, ezért épültek meg az átemelő telepek. A rekonstrukciók elvégzése és annak anyagi vonzata a gazdálkodók terhe.

A földtulajdonosok belvízkár megelőzési feladatai:

- a földterületeikről, a táblákról a belvíz elvezetése barázdák kihúzásával,
- a táblák közvetlen belvízmentesítését szolgáló, a tulajdonukban lévő csatornák karbantartása (kaszálása, kotrása), az azokon keletkezett vízfolyási akadályok elhárítása,
- drénezett területeken a tábláról összegyűlő belvizeket a befogadó csatornába átemelő meliorációs szivattyúk működtetése, karbantartása
- az addig művelt rétegnél mélyebben végzett szántás és mélylazítás
- kémiai talajjavítás alkalmazása

Szeretnénk felhívni a gazdálkodók figyelmét arra, hogy a korábbi száraz években feltört, művelésbe vont mélyfekvésű, rét, legelő, esetlegesen volt tófenék, vagy nádas művelési ágú területek esetében a belvizek elvezetése a földtulajdonosok, a gazdálkodók feladata és nem a vízügyi igazgatóságé. Ezeknek a területeknek a művelését az eredeti művelési ágnek megfelelően kell végezni, vagy parlagon kell hagyni, ha a vízgazdálkodási körülmények nem engednek más lehetőséget.

A FETIVIZIG az állami tulajdonban lévő vízfolyások, főbefogadók fenntartását, karbantartását, üzemeltetését végzi, ezzel biztosítva a területekről a káros vizek elvezetését. A vízügyi igazgatóság a belvízpanaszokat minden esetben megvizsgálja, de mindaddig orvosolni nem tudja, amíg a gazdálkodó nem tesz meg mindent – a fentebb felsorolt megelőzési feladatokat – a belvizek kialakulásának elkerülése érdekében.

A hatékony vízgazdálkodás megvalósítása a mezőgazdaságban szükségessé teszi, hogy a gazdálkodók is rendszerszemléletben gondolkodjanak a beavatkozások végzése során. Együttműködésük nélkül, csak a vízügyi szervezetek nem tudják orvosolni a mezőgazdasági területeken jelentkező előntési gondokat.

Nyíregyháza, 2016. december 19.